

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทยนั้นการศึกษาจำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษานั้น และการศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในอันที่จะนำพาประเทศไทยเจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว และเป็นไปตามเป้าหมายของรัฐบาล ซึ่งตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 81 กำหนดให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งถือว่าครูเป็นกลุ่มบุคคลที่สำคัญในการพัฒนาการศึกษาและประชาชนในชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 7 มาตรา 52 วรรคแรกยังกำหนดไว้ว่ากระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน ที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมในการพัฒนาครูประจำการได้อย่างต่อเนื่อง และกระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาครูประจำการให้ได้รับวุฒิปริญญาตรีทาง การศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 48)

อนาคตของชาติคือเยาวชนที่มีคุณภาพเยาวชนเป็นตัวบ่งชี้ อนาคตของชาติได้ทางหนึ่งพยากรณ์ได้หรือไม่ว่าจะสามารถเชื่อมต่อการฟื้นฟูประเทศ ฝ่าวิกฤตการณ์ของยุคโลกาภิวัตน์ไปสู่ความสันติสุข ความยั่งยืนของประชากรทั่วหน้าบนพื้นฐานของความเป็นไทยในอนาคตได้

ทุกภาคส่วนของสังคมไทยโดยเฉพาะส่วนของภาครัฐ ได้พยายามดำเนินการปฏิรูปการศึกษา และปฏิรูปการเรียนรู้ โดยมุ่งหวังที่จะให้เด็กไทยมีคุณภาพ และมีคุณสมบัติในการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2545 :1)

จากการสำรวจข้อมูลจำนวนครูประจำการทั่วประเทศ พบว่ามีครูประจำการที่จะต้องเร่งพัฒนาให้เป็นไปตามเกณฑ์ ประกอบด้วย ครูประจำการที่มีคุณวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา จำนวน 34,546 คน ครูประจำการที่มีวุฒิปริญญาตรีที่ไม่ใช่วุฒิต่างการศึกษา จำนวน 3,000 คน รวมทั้งสิ้น 47,546 คน (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ.2546 : 39) จึงได้มีการกำหนดมาตรฐานความรู้ และประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู และบุคลากรทางการศึกษา ได้กำหนดให้ครูต้องมีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการจึงได้มอบหมาย

ให้สถาบันผลิตครู จัดการศึกษาเป็นพิเศษ เพื่อเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีโอกาสได้รับการพัฒนาตามความจำเป็นโดยมอบหมายให้สำนักงานสถาบันราชภัฏ เป็นหน่วยงานหลัก การดำเนินการ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏจึงได้จัดทำโครงการพัฒนาครูประจำการให้ได้รับวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษา เป็นโครงการ 4 ปี (พ.ศ.2546 – 2549) โดยในปีงบประมาณ 2546 เริ่มที่จะเปิดรับสมัครครูประจำการที่มีวุฒิอนุปริญญา หรือ เทียบเท่าให้เข้าศึกษาหลักสูตรปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) สาขาวิชาการศึกษาเข้าศึกษาใน หลักสูตร ทั้งนี้การพัฒนาครูประจำการจะเป็นการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตร สถาบันราชภัฏ พุทธศักราช 2543 ระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) สาขาวิชาการศึกษา 7 โปรแกรมวิชา ประกอบด้วยโปรแกรมวิชาปฐมวัย วิชาการประถมศึกษา ภาษาไทย สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ทั่วไป อุตสาหกรรมศิลป์ และธุรกิจศึกษา

ในการกำหนดชุดวิชาตามโครงสร้างหลักสูตรปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) ได้กำหนดแยกตามหมวดวิชาต่าง ๆ โดยในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป จัดเป็น 3 ชุดวิชา, หมวดวิชาชีพครู 4 ชุดวิชา, หมวดวิชาเฉพาะด้าน โปรแกรมวิชาละ 6-7 ชุดวิชา และหมวดวิชาเลือกเสรี 1 ชุดวิชา

วัตถุประสงค์สำคัญของโครงการพัฒนาครูประจำการให้ได้รับวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษานอกจากเนื่องจากการจัดโอกาสให้ครูประจำการได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ที่หลากหลายกับบุคลากรเครือข่ายของโครงการแล้ว ยังกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงเกิดขึ้นกับครูที่เข้าศึกษาในโครงการพัฒนาครูประจำการ ไว้ทั้ง 3 ด้าน คือ ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่ถูกต้องเหมาะสมกับวิชาชีพ โดยให้มีสมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เกี่ยวกับการมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการเป็นครู มีความสามารถในการพัฒนาการเรียนการสอนมีความสามารถในการส่งเสริมและพัฒนา ผู้เรียน มีภาวะผู้นำ มีทักษะการบริหารจัดการและทักษะการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีและมีคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมกับวิชาชีพ

ในการพัฒนาประสิทธิภาพครู เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการกำหนดหลักสูตรและวิธีการพัฒนาให้เป็นการยึดภาระงานของครูเป็นหลัก ใช้หน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัด และสถานศึกษาเป็นฐานการพัฒนาเป็นการพัฒนาควบคู่กับการปฏิบัติงานในหน้าที่ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินโครงการพัฒนาครูตามที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงศึกษาธิการ เป็นไปตามแนวนโยบายการพัฒนาครูประจำการ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ จึงได้กำหนดแนวทางการบริหารโครงการพัฒนาครูประจำการ ไว้อย่างชัดเจน อาทิ ในการบริหารจัดการโครงการพัฒนาครูประจำการ กำหนดให้มีคณะกรรมการดำเนินงาน โครงการระดับกระทรวง คณะอนุกรรมการดำเนินงานในระดับสถาบันราชภัฏ มีหน่วยงานประสานงานกลางและหน่วยปฏิบัติการในระดับพื้นที่ กำหนดวิธีการรับนักศึกษาโดยให้หน่วยงานต้นสังกัด ดำเนินการคัดเลือกผู้สมัคร โดยพิจารณาการปฏิบัติงาน และหลักฐานที่ใช้ในการศึกษา ซึ่ง

เป็นดุลยพินิจชี้ขาดของหน่วยงานต้นสังกัด ใช้หลักสูตรและการประเมินผลการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรและข้อบังคับว่าด้วยการประเมินผลการศึกษาในการผลิตบัณฑิตของ สถาบันราชภัฏ ภาครปค และ/หรือภาคพิเศษในโครงการอื่น ๆ ส่วนหลักการจัด การเรียนการสอนนั้น เน้นให้มีการใช้สถานศึกษาของผู้เข้าศึกษาเป็นฐานของการเรียนรู้ควบคู่กับ การปฏิบัติงาน จัดให้สถานศึกษาของผู้เข้าศึกษาได้มีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการพัฒนาครู จัดให้มีการ เสริมความรู้ โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย และไม่ให้เสียเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติใน สถานศึกษา จัดให้มีอาจารย์ผู้คิด (Mentor) และอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่ออำนวยความสะดวกในการ เรียนรู้ และจัดให้มีการเทียบโอนประสบการณ์ทางด้านความรู้และด้านการปฏิบัติงานของผู้เข้า ศึกษาทดแทนการลงทะเบียนเรียนรายวิชาที่เกี่ยวข้องนั้น ๆ ในแง่รูปแบบการจัดการเรียนการสอน เน้นให้เป็นการจัดการเรียนการสอนเป็นชุดวิชาแบบบูรณาการสาระการเรียนรู้ในรายวิชาใด รายวิชาหนึ่งหรือหลายรายวิชาที่สัมพันธ์กัน จัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริงใน สถานศึกษาของตนเองภายใต้การนิเทศของอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา จัดสื่อเสริม ความรู้และแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกันในสถาบันราชภัฏ จัดให้มีสื่อเสริมการเรียนการสอน เช่น วีดิทัศน์ CD-ROM โพรเจกต์ ฯลฯ และจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาเนื้อหาหรือวิชาเอก ให้ ได้รับความรู้ และประสบการณ์อย่างกว้างขวาง และสอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. 2546 ก :1-55)

นักศึกษาโปรแกรมวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ มีพันธกิจที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การผลิต และพัฒนาครู โดยมีเขตบริการรับผิดชอบ 3 จังหวัด คือ นครสวรรค์ อุทัยธานีและชัยนาทและเปิด พัฒนาครูตามโครงการดังกล่าว ตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่ การประเมิน ผลลัพธ์การเรียนรู้ ผู้เข้าศึกษาโครงการพัฒนาครูประจำการให้ได้รับวุฒิปริญญาตรี ทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ “กรณีศึกษาชุดวิชาอุตสาหกรรมศิลป์” ที่ได้ ดำเนินการแล้วในปีการศึกษา 2546 มีประสิทธิภาพ และผู้เข้าศึกษาได้รับประโยชน์เพียงใด และ เกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างไรนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการประเมินและติดตาม ผลการเรียนรู้ของผู้เข้าศึกษาอย่างเป็นระบบ หรือด้วยกระบวนการวิจัยเชิงประเมิน ต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อประเมินและติดตามผลนักศึกษาโปรแกรมวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ในโครงการพัฒนา ครูประจำการ ให้ได้รับวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ด้านความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นครู การจัดกิจกรรมการพัฒนาการเรียนการสอน การเป็นผู้นำ ทางวิชาการ และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียนและเพื่อนครู

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ วิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้เข้าศึกษาตามโครงการพัฒนาครูประจำการ โปรแกรมวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ประจำปีการศึกษา 2546 จำนวน 30 คน ผู้บังคับบัญชาของนักศึกษา จำนวน 30 คน เพื่อนร่วมงาน จำนวน 220 คน และนักเรียนที่นักศึกษาทำการสอนอยู่ จำนวน 220 คน รวม 500 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากการสุ่มตามตารางเคร็ซซ์และมอร์แกน ได้แก่ ครูผู้เข้าศึกษาตามโครงการพัฒนาครูประจำการ โปรแกรมวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ ประจำปีการศึกษา 2546 จำนวน 28 คน ผู้บังคับบัญชาของนักศึกษา จำนวน 28 คน เพื่อนร่วมงานของนักศึกษาจำนวน 140 คน และนักเรียนที่ครูประจำการสอนอยู่ จำนวน 140 คน รวม 336 คน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538:204-208)

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่

ตัวแปรต้น

1. นักศึกษาที่เข้าศึกษาตามโครงการพัฒนาครูประจำการ
2. ผู้บังคับบัญชาของนักศึกษาตามโครงการพัฒนาครูประจำการ
3. เพื่อนร่วมงานของนักศึกษาตามโครงการพัฒนาครูประจำการ
4. นักเรียนที่นักศึกษาตามโครงการพัฒนาครูประจำการ ทำการสอนอยู่

ตัวแปรตาม

การประเมินและติดตามผลนักศึกษาโปรแกรมวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ตามโครงการพัฒนาครูประจำการให้ได้รับวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

นิยามศัพท์เฉพาะ

โครงการ หมายถึงโครงการพัฒนาครูประจำการให้ได้รับวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

การประเมินและติดตามผล หมายถึง การหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เรียนได้รับการได้เข้าศึกษา เพื่อใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจคุณค่าและตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

ซึ่งในการวิจัยจะเป็นการหาข้อมูลเกี่ยวกับ ผลสัมฤทธิ์ปลายทางที่ครูประจำการ ผู้เข้าศึกษาตามโครงการพัฒนาครูประจำการ โปรแกรมอุตสาหกรรมศิลป์ได้รับ

นักศึกษาในโครงการพัฒนาครูประจำการ หมายถึง ครูผู้เข้าศึกษาในโครงการพัฒนาครูประจำการให้ได้รับวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ผู้เข้าศึกษาตามโครงการพัฒนาครูประจำการ ปี 2546 เฉพาะชุดวิชาอุตสาหกรรมศิลป์

ผู้บังคับบัญชา หมายถึง ผู้บังคับบัญชาของผู้เข้าศึกษาในโครงการพัฒนาครูประจำการให้ได้รับวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ผู้เข้าศึกษาตามโครงการพัฒนาครูประจำการ ปีการศึกษา 2546 เฉพาะโปรแกรมอุตสาหกรรมศิลป์

เพื่อนร่วมงาน หมายถึง ข้าราชการครูหรือบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานที่นักศึกษาในโครงการพัฒนาครูประจำการ สังกัด

นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่นักศึกษาในโครงการพัฒนาครูประจำการ โปรแกรมวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ ปีการศึกษา 2546 ทำการสอนอยู่

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้ทราบผลการเรียนรู้ของผู้เข้าศึกษาในโครงการพัฒนาครูประจำการ โปรแกรมวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อทราบผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการตามที่กำหนดไว้
2. เป็นแนวทางการพัฒนาโครงการพัฒนาครูประจำการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
3. นักศึกษาในโครงการพัฒนาครูประจำการ ได้นำผลการเรียนรู้ไปพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง นักเรียน และชุมชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ได้รูปแบบที่เหมาะสมเกี่ยวกับการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาครูประจำการ ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและนักเรียน
5. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ได้พัฒนาบุคลากรประจำการให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544